

INHOUD #2

THEMANUMMER EINDHOVEN VERBOUWT

P2 INTERVIEW met Jan Verrelst **P5 INTERVIEW met Bert Dirrix** **P8 VERSLAG**
debat De onthilpste stad **P11 VERSLAG** themabijeenkomst Eindhoven verbouwt
P14 INTERVIEW met Stefan de Bever en Heleen van Heel

SLEUTELN AAN ERFGOED

Interview met Stefan de Bever en Heleen van Heel, De Bever Architecten

De herontwikkeling van steden of wijken en de herbestemming van panden met historische waarde vragen om een ander soort creativiteit. Aldus Stefan de Bever en Heleen van Heel: “Functie en emotie lijken soms met elkaar in gevecht. Een gebouw is immers een functioneel object. Echter, als het er ergens generaties lang staat gaan mensen er zich emotioneel aan hechten. Ingrijpen in die situatie is precair, maar tegelijk ook een enorme uitdaging. Te meer omdat het gebouw zelf ook oplossingen aanreikt.”

ARCHITECTUURWANDELING DE BEVER 111

Op 7 juni organiseerde het Architectuurcentrum Eindhoven samen met het regionaal Historisch Centrum Eindhoven een drukbezochte stadswandeling door de Paradijslaan en enkele aangrenzende straten. Onderdeel van de wandeling was een bezoek aan een vijftal projecten van De Bever Architecten. De aanleiding was de tentoonstelling over gezonde architectuur in het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven waarbij dit thema werd geïllustreerd aan de hand van 111 jaar De Bever Architecten.

De Bever Architecten is sinds jaar en dag gevestigd aan de Paradijslaan in een gebouw van Cees de Bever (1897-1965). Onlangs onderging het pand een transformatie door de huidige partners van het bureau: Stefan de Bever en Heleen van Heel. Het interieur is open en licht door enkele opengebroken binnenmuren. Witte wanden en vloeren versterken deze openheid en geven de vertrekken ene serene, bijna museale sfeer. Op tafel de plannen voor de Eindhovense Don Boscokerk, een gemeentelijk monument ook ontworpen door Cees de Bever. “Een van de fraaiste kerkgebouwen uit zijn oeuvre”, aldus zijn kleinzoon.

Het bureau ontwikkelt een herbestemmingsplan voor de kerk. Dit voorziet onder meer in een 13-tal wooneenheden in het achtertransept en een nieuwbouw met parkeerbak eronder in de aangrenzende tuin. “Hier zie je waarom herbestemming een ander soort creativiteit vraagt”, vertelt Van Heel: “het inpassen van wooneenheden in een volume dat daar nooit voor bedoeld is is een enorme puzzel. Tegelijkertijd levert het je ook heel veel op. Door de afwijkende maten ontstaan er bijzondere vertrekken met een specifieke ruimtelijkheid. Een soort kloosterkamertjes die nooit zou hebben kunnen bedenken.” “Daarvoor moeten we wel de gevel voorzien van nieuwe ramen. Maar, ook daar kan een bestaand gebouw je bij helpen”, vervolgt De Bever. “We hebben hier de originele ontwerptekeningen in ons archief en als je die goed bestudeert snap je hoe die kerk in elkaar zit. Mijn opa heeft een aantal details, waaronder de raampartijen, zorgvuldig uitgewerkt en op meerder plekken herhaald. Wij hebben er voor gekozen om in het bestaande kerkgebouw op precies dezelfde manier nieuwe raamopeningen te creëren.”

Over de nieuwbouw, die achter de kerk zal verrijzen, vertelt Van Heel: “we sterven naar een heldere, haast neurale vormtaal, en selecteren met veel aandacht de materialen. We hebben veel respect voor de architectuur van Dominicaner monnik Hans van der Laan (1904-1991) of de Britse architect David Chipperfield. We kiezen weliswaar voor een geraffineerde soberheid, maar zeker niet te streng. Door de toepassing van een neutrale, niet-modieuze nieuwbouw, waarin de verhoudingen, en het ritme van bijvoorbeeld de gevelvlakken en -openingen overeenkomen met het bestaande kerkgebouw, wordt het eigene, het specifieke van de oudbouw gearticuleerd.”

De Bever: “Wat je ook leert van een zorgvuldige analyse, niet alleen van het gebouw, maar vooral ook van de situatie, is dat architectuur vooral gaat om het maken van stedelijke ruimte.

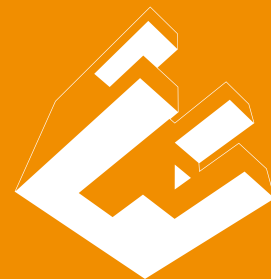
Mijn opa heeft zijn ontwerp niet alleen fraai ingepast in het omringende stedelijk weefsel, maar gaf ook vorm aan de publieke omgeving van de kerk. Ook wij hebben zorgvuldig gekeken hoe onze nieuwbouw het beste kan aansluiten aan de bestaande openbare ruimte. We kiezen ervoor om de ontsluitingen van de nieuwbouw niet direct aan de straatkant te situeren, maar aan een semi-publieke binnenplaats. Zo ontstaat er een zachte overgang van publiek, naar semi-publiek en privé.”

De blik van De Bever en Van Heel op de stedelijke uitstraling van Eindhoven is, naar eigen zeggen, gekleurd door hun jarenlange verblijf in steden als New York en Amsterdam, waar ze in het verleden hebben gewoond en gewerkt: “Het is in Eindhoven een beetje een ratjetoe. Vooral de publieke ruimte is erg armoedig en rommelig. De binnenstad van Amsterdam heeft een duidelijke uitstraling en een regie die dat beeld bewaakt. Eindhoven mist dat.” Van Heel en De Bever zijn wel te spreken over het project Smalle Haven van Jo Coenen en Flightforum van MVRDV: “Hier is er duidelijk gekozen voor een heldere architectonische beeldtaal.”

“Wat mij ook opvalt”, voegt Van Heel daar aan toe, “is dat de creatieve energie, die hier door de TU/e, de Design Academy en heel veel jonge creatieven volop aanwezig is, nauwelijks zichtbaar is in de stad zelf. Dat is gek. Te meer als je beseft dat er veel binnenstedelijke gebieden weer woonfuncties krijgen en er dus een publiek is dat daar behoefte aan heeft. Waar zijn die creatieve winkels en galeries met design en mode, waar zijn die creatieve eettentjes of cafés in de stad?”

Op de vraag of Eindhoven bij de profilering als Brainport behoefte heeft aan een heldere architectonische beeldtaal reageert De Bever nuchter: “Ik vind het prachtig om te zie hoe deze regio bruist van de energie, zowel op het gebied van techniek, creativiteit als ondernemerschap. Dat vereist ruimte. Ruimte voor ontwikkeling en creatie. Een heldere architectonische profilering van Brainport zou wellicht kunnen bijdragen aan de marketing van het concept. Tegelijkertijd kun je je afvragen of Brainport niet meer gebaat is bij vrijheid voor ondernemen en creëren. Ik weet het niet. Misschien ligt daar en taak voor het Architectuurcentrum Eindhoven om deze discussie eens aanzwengelen.”

Tekst René Erven Foto De Bever Architecten

ARCHITECTUURCENTRUM EINDHOVEN WORDT GESTEUND DOOR

gemeente Eindhoven | Stimuleringsfonds voor Architectuur | BNA Zuidoost Brabant | vele vrienden en de volgende sponsors:

ARCHISIGN, Helmond | Architecten EN-EN, Eindhoven | AM wonen bv, Eindhoven | Amvest, Amsterdam | awg architecten, Antwerpen | BAM Utiliteitsbouw bv, regio Eindhoven | Bo.2 architectuur en stedenbouw bv, Tilburg | Bouwbedrijf A.G.van Rooy & Zonen, Eindhoven | Desque Interieurconcepten, Eindhoven | Domein, Eindhoven | COB-WEB advies, Eindhoven | CRA Ontwikkeling b.v., Eindhoven | De Bever Architecten, Eindhoven | diederendirrix, Eindhoven | Goedhart repro, Helmond | Goevaers & Zn bv, Best | Grontmij, Eindhoven | Heijmans IBC Vastgoed, Eindhoven | Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen, Eindhoven | Huis-o-theek, Eindhoven | Hurks vastgoedontwikkeling, Eindhoven | Inbo bv, Eindhoven | Kalliste Woningbouwontwikkeling bv, Eindhoven | KdV architectuur, Eindhoven | Kennismakelaardij, Eindhoven | Kovos architecten, Eindhoven | Linssen en van Asseldonk, Eindhoven | Marx & Steketeer architecten bv, Eindhoven | Maxit Benelux, Eindhoven | Raab Karcher Archihome, Breda | Rooymans Van Boxtel Bouwmanagement bv, Eindhoven | SAB Eindhoven bv, Eindhoven | Spierings en Swart architectuur, Eindhoven | SDK Vastgoed, Eindhoven | Strukton Bouw en Onderhoud Zuid bv, Eindhoven | Studio M10, Eindhoven | Trudo, Eindhoven | UArchitects, Eindhoven | Van Aken Architecten, Eindhoven | Van Helmond, Zuidam Architecten, Eindhoven | Van den Heuvel, BNA bv, Best | Van den Pauwert Architecten B.V. BNA, Eindhoven | Van Stekelenburg – Rooijackers, Eindhoven | Van Straten Bouw en Vastgoed bv, Eindhoven | VAN WYLUCK ARCHITECTEN, Eindhoven | Vesteda Groep bv, Eindhoven | Weebers vastgoed advocaten, Eindhoven | Woonbedrijf, Eindhoven | Wooninc., Eindhoven

COLOFON

Uitgave Stichting Architectuurcentrum Regio Eindhoven 2009, Klokgebouw 210, 5617 AC Eindhoven | **Website** www.architectuurcentrumeindhoven.nl | **Vormgeving** Oranje Vormgevers, Eindhoven | **Foto cover** Norbert van Onna | **Druk** Lecturis, Eindhoven | **Bestuur** Bert Dirrix (voorzitter), Kim Egger (penningmeester), Gerrit Jan Koning en Wim Vringer.

gemeente Eindhoven

